

ЯК ВИБРАТИ ЕКОЛОГІЧНУ ЯЛИНКУ

ЗРУБАНА, В ГОРЩИКУ ТА З БУДІВЕЛЬНОЇ ДРАБИНИ

стр. 6

■ GreenNews

**ПО ВСІЙ УКРАЇНІ
РОЗГОРІЛИСЯ
ШАХТАРСЬКІ СТРАЙКИ**

стр. 3

■ GreenNews

**ПІД ПРИКРИТТЯМ
COVID: КОМУ ВИГІДНО
Й ДАЛІ БРУДНИТИ
ПОВІТРЯ**

стр. 4

■ GreenNews

**«СВЯТКОВИЙ ЛОКДАУН»:
КОЛИ ПОЧНЕТЬСЯ ТА
СКІЛЬКИ ТРИВАТИМЕ**

стр. 5

■ GreenNews

**ТОП-5 СПОСОБІВ
ВИКОРИСТАННЯ ШКІРКИ
ВІД ЦИТРУСОВИХ**

стр. 9

■ GreenNews

**ПРЯНИКОВІ
БУДИНОЧКИ, ЯКІ
ВИКОНУЮТЬ БАЖАННЯ**

стр. 14

GreenPost - інформаційно-аналітичне видання,
метою якого є популяризація й розвиток еко-
культури, законодавчих та функціональних
норм екології України

#ECO LIFE STYLE
це актуально!

GreenEvent

Українські та міжнародні заходи, які відбудуться найближчим часом. Наукові, комунікаційні бізнес-події та інновації. Обмін досвідом експертів у сегменті еко-трендів.

15.12

«НАПЕРЕДОДНІ 2021 РОКУ: моніторинг, звітність, верифікація парникових газів»
Онлайн-практикум

Коли: 15 грудня, 14.00 -17.00

Оператори установок, на які поширюються вимоги щодо моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів, будуть зобов’язані визначати обсяги викидів своїх установок і звітувати про них відповідно до вимог законодавства та затвердженого плану моніторингу.

Рішучість, твердість та працьовитість Білого Металевого Бика – символу наступного року за східним календарем, нам обов’язково знадобиться при впровадженні системи моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів в такому вже близькому 2021 році!

Учасники отримають:

- Чек-лист з МЗВ на 2021 рік
- Реальну допомогу у вирішенні складних питань
- Жвавий діалог з експертами МЗВ
- Відеозапис практикуму та презентаційні матеріали

Контакти: 073-305-8016, event@ecolog-ua.com

17.12

«5 КРОКІВ ЯКІСНОГО ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ»
Вільний вебінар

Коли: 17 грудня 2020 о 14:00

Мета: сформувати базові поняття виконання CEO з позиції замовника, надати ефективний стартовий алгоритм взаємодії замовника та виконавця.

Запрошуються: архітектори, землевпорядники, економісти, екологи, голови ОТГ, відповідальні особи та фахівці ОМС за галузями: економіка, житлово-комунальне господарство, екологія, землеустрій, містобудування.

У програмі ключові питання до обговорення:

- Сутність та мета CEO. Процедура та процес виконання.
- Ключові етапи CEO в законодавстві та на практиці.
- Відмінності виконання CEO різних видів документів державного планування (ДДП).
- Користь для громади від якісного проведення CEO та ймовірні ризики.
- Вибір виконавця CEO – шляхи, особливості та ризики.

Контакти: 0 800 214 899, 073-305-8016, event@ecolog-ua.com

26.01

ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
Свято

Кожного року 26 січня святкується Всесвітній день екологічної освіти. У червні 1972 року в Стокгольмі, Швеція, на конференції ООН з питань довкілля людини було прийнято Декларацію, в якій відмічено необхідність розробки критеріїв та загальних принципів щодо збереження та поліпшення якості навколишнього середовища. Екологічна освіта є динамічним та спільним процесом для людського усвідомлення того, що дозволяє виявити екологічні проблеми як глобального, так і місцевого рівнів. Вона також спрямована на виявлення взаємодій між людиною та довкіллям, а також стосується гармонізації діяльності людини з природою на основі сталого розвитку для забезпечення якості життя майбутніх поколінь.

05.02

«CEO як важіль керування сталим розвитком території»
Навчальний курс

Коли: 5 лютого 2021р.

Після завершення курсу учасники зможуть:

- вільно орієнтуватися у законодавчих та нормативних актах;
- розробляти завдання на розробку CEO та формувати перелік необхідної вихідної документації;
- контролювати процес виконання CEO та дотримання процедури;
- коригувати, за необхідності, процес виконання CEO;

Контакти: 0 800 214 899; event@ecolog-ua.com

«ПЕРША ПРАВНИЧА ЛІГА»

**ЮРИДИЧНІ ПОСЛУГИ
В СФЕРІ ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ**

- консультування
- супровід
- вирішення спорів

(098) 712-98-08

GreenNews

Новини, пропозиції, українські та міжнародні процеси, які впливають на розвиток екологічних трендів, сприяють формуванню еко-культури суспільства. Завжди актуально!

ПО ВСІЙ УКРАЇНІ РОЗГОРІЛИСЯ ШАХТАРСЬКІ СТРАЙКИ: ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ

Протестують гірники Донецької, Львівської, Волинської та Дніпропетровської областей.

Станом на 9 грудня на мітинги та протести вийшли працівники 5 шахт у різних кутках України. Про поточну ситуацію повідомив на особистій Facebook-сторінці голова Незалежної профспілки гірників України Михайло Волинець.

У місті Нововолинськ на поверхню не піднялися гірники 2-ї зміни шахти “Бужанська”. Зі вчорашнього дня вони залишаються під землею. Біля шахти чергують правоохоронці.

9 грудня спускатися під землю відмовилися гірники шахти “№ 9 Нововолинська”. Шахтарі згуртувалися

в колону та зараз рухаються в бік будівлі адміністрації об’єднання ДП “Волиньвугілля”.

“Гаряче” зараз і на Львівщині. Там 75 гірників шахти “Лісова” не піднялися на поверхню та оголосили підземний страйк.

У Донецькій області з минулого тижня страйкують гірники шахти “Україна” у місті Селідове.

Відучора припинили роботу гірники шахти “Капітальна” у місті Мирноград. Люди перекрили проїжджу частину в надії отримати зароблені гроші.

Просто зараз триває акція протесту під стінами Кабінету Міністрів

України працівників ДП “Східний гірничозбагачувальний комбінат”. Шахтарі уранової рудні, яка розташована у місті Жовті Води на Дніпропетровщині, вимагають погасити зарплатний борг у розмірі 143 млн грн.

Вимоги у всіх протестувальників одні: виплатити заборгованість по заробітній платі, забезпечити безпечні умови праці та не дати підприємствам простоювати.

Як ми писали раніше, 8 грудня гірники державного підприємства “Мирноградвугілля” на Донеччині відмовилися у першу зміну спускатися у забій та вийшли на вулиці на мирний пікет.

ЧЕРЕЗ НЕГОДУ ЛІТАКИ РОЗВЕРТАЛИ НАД КИЄВОМ

Роботу аеропортів столиці паралізувала ожеледь

Через ожеледицю на злітно-посадкових смугах столичних аеропортів “Бориспіль” та “Жуляни” низка рейсів не приземлилися в Україні, а повернулися в точки вильоту. Про це повідомляє пресслужба “Борисполя” у Facebook та прессекретарка аеропорту “Київ” Галина Богданенко.

“У зв’язку зі складними погодними умовами в Міжнародний аеропорт “Бориспіль” деякі рейси здійснили посадку в резервних аеропортах або прийняли рішення повернутись в аеропорти вильоту”,

- йдеться у повідомленні.

Наприклад, літак з Мінська, який мав приземлитися в “Борисполі”, повернув назад до Білорусі.

В “Жулянах” розповіли, що зчеплення зі злітно-посадковою смугою не дозволяє літакам ані сідати, ані злітати.

“Один рейс повернувся до Вільнюса. Він вилетів, але повернувся, не став до України летіти. А другий рейс скасували до Дортмунда з Києва”, - підкреслила Богданенко.

ПІД ПРИКРИТТЯМ COVID: ЕКСМІНІСТР ЕКОЛОГІЇ РОЗПОВІВ, КОМУ ВИГІДНО Й ДАЛІ БРУДНИТИ ПОВІТРЯ

Власники великих промислових підприємств через своє затягування з модернізацією обладнання з 1 січня 2021 року мають або зупинити свої заводи, або «домовлятися» з державою про відтермінування.

Відтермінування строків модернізації обладнання, яке б дозволило підприємствам зменшити шкідливі викиди в атмосферу, через, нібито пандемію коронавірусу, вигідно як власникам промислових гігантів, так і державі. Про це в ефірі телевізійної програми “Соромно” повідомив колишній міністр екології та природних ресурсів Остап Семерак.

“Це потрібно всім: власникам підприємств і державі. Для власників продовження термінів це шанс додатково не вкладатися в модернізацію виробництва. Бо нормативи закінчуються вже 1 січня 2021 року й змінити технології для власників уже неможливо. Власник, який протягнув час, повинен або зупинити завод, або домовлятися з чинною владою про продовження нормативів. У той же час, зупинка промисловості не вигідна

державі, бо це скорочення робочих місць, недоотримання податків й падіння ВВП”, - прокоментував ситуацію Семерак.

За словами колишнього міністра екології, навіть у час його каденції (2016-2019 роки) власники деяких підприємств, замість того, аби вже почати модернізацію обладнання, зверталися з проханням про відтермінування.

Зокрема, Семерак назвав як українських, так й іноземних власників потужних промислових об’єктів, які займаються виробництвом соняшникової олії, скла та металу.

Ексміністр екології також додав, що скасовувати застарілі нормативи промислових викидів, не пропонуючи нічого нового, не можна. Адже контроль за викидами в атмосферу - це ще й зобов’язання України перед ЄС.

Нагадаємо, що днями Міндовкілля запропонувало продовжити на три роки дії поточних технологічних нормативів допустимих викидів забруднюючих речовин для коксових печей та з устаткування для випалювання і агломерації металевих руд.

Своє рішення аргументують тим, що через пандемію COVID-19 вітчизняні підприємства не можуть повністю реалізовувати свою продукцію, не доотримують прибутків й не мають можливості вкладати кошти в модернізацію обладнання. Втім, на те, щоб привести промислові технології до відповідних стандартів й зменшити забруднення атмосфери, власники промислових гігантів мали 10 років. Більшість із них проігнорували вимоги технологічних нормативів й затягнули з модернізацією.

ЄВРОСОЮЗ МАЄ НАМІР ЗМЕНШИТИ ЗМІНИ КЛІМАТУ ШЛЯХОМ СКОРОЧЕННЯ ВУГЛЕЦЕВИХ ВИКИДІВ ВДВІЧІ

Шляхи вирішення проблеми викидів вуглекислого газу в атмосферу давно обговорювали в Євросоюзі. Відомо, що 20 років тому почалося обговорення кліматичних проблем і практично всі держави світу зобов’язалися активно брати участь у їх вирішенні.

Сьогодні стало відомо, що лідери ЄС в п’ятницю домовилися про скорочення вуглецевих викидів до 2030 року на 55%. Такої угоди вони досягли у ніч на п’ятницю на зустрічі в Брюсселі, повідомляє “Європейська правда”.

Переговори щодо цільового показника просуваються повільно через побоювання, що бідніші країни Центральної і Східної Європи, які є залежними від вугілля, понесуть основний тягар від цього рішення. Щоб розв’язати ці побоювання, остаточний текст рішення запевняє їх у фінансовій та нормативній підтримці.

Угода також дає гарантії, що вони можуть використовувати ядерну енергію та природний газ для заміни більш брудних викопних видів палива.

В угоді також міститься заклик до реформування системи торгівлі викидами з виділенням Фонду модернізації, який надаватиме підтримку біднішим і залежним від вугілля країнам. За словами посадовців, цей крок особливо спрямований на Польщу, яка до самого кінця чинила найбільший опір.

Остаточну угоду ще потрібно узгодити з Європейським парламентом, який хоче 60-відсоткового скорочення, але навряд чи досягне великих успіхів. Досягнення більш жорсткої мети на період до 2030 року означає, що в наступному році Єврокомісія представить нову нормативну базу, націлену на кожен сектор економіки.

КАБМІН ОГОЛОСИВ ПРО «СВЯТКОВИЙ ЛОКДАУН»: КОЛИ ПОЧНЕТЬСЯ ТА СКІЛЬКИ ТРИВАТИМЕ

В Уряді говорять про те, що роботу громадського транспорту дозволять й не закриватимуть повітряні кордони

Кабінет Міністрів України оголосив про локдаун, який триватиме з 8 по 24 січня 2021 року на всій території України. Про це 9 грудня повідомив прем’єр-міністр України Денис Шмигаль.

“Було прийнято рішення про те, що з 8 по 24 січня наступного року в Україні будуть запроваджені посилені карантинні обмеження - зимові канікули заради безпеки. Будуть вводитися для того, щоб розірвати ланцюг захворюваності, який сформується за свята”, - сказав очільник Уряду.

Локдаун - жорстка форма карантину, яка обмежує вільне пересування людей як у державі, так і за її межі. В умовах локдауну Україна вже прожила весну 2020 року. Тоді не працював громадський транспорт, були закриті школи та дитячі садки, а люди не могли вільно переміщатися між населеними пунктами.

Жорсткі карантинні обмеження триватимуть з 8 по 24 січня.

У цей час заборонено:

- відвідування навчальних закладів, крім дошкільної освіти та спеціальних закладів;
- робота кафе, барів, ресторанів;
- робота ТРЦ, розважальних закладів, салонів краси, фітнес-залів, басейнів;
- робота продовольчих і непродовольчих ринків;
- масові заходи.

Натомість дозволено:

- робота громадського транспорту, залізниць, авіасполучення
- користування послугами готелів;
- відвідування церкви;
- робота магазинів із продовольчими товарами та аптек;
- робота банків.
- Водночас більшість інфекціоністів та епідеміологів твердять, що жорсткий

карантин на новорічні та різдвяні свята буде неефективним через особливості зараження коронавірусом та поведінку людей. Більшість українців, незважаючи на карантин, зустрінуться зі своїми друзями та близькими в закритих приміщеннях за новорічним столом. Епідеміологи одностайні: локдаун був би виправданий перед традиційними святкуваннями.

ЯК УКРАЇНЦЯМ ПЛАТИТИ ЗА ГАЗ НА 40% МЕНШЕ

Для більшості українців куб газу в листопаді коштував близько 9 гривень. У грудні ціна майже така ж. При цьому українці можуть змінити постачальника блакитного палива на того, хто надає більш вигідні умови. Повідомляє “Експрес”.

Зробити це не так важко. У деяких цей процес займає всього пів години, а економія в результаті відчутна.

Житель Києва Юрій Андрусак вирішив змінити постачальника газу для своїх батьків, які живуть в Івано-Франківській області. Раніше його рідні користувалися послугами “Івано-Франківськгаз Збуту”, але перейшли на “Нафтогаз”, який запропонував їм більш вигідні умови.

У рамках тарифу “Річний” користувачі сплачували за куб газу 4,73 гривні з ПДВ, без вартості доставлення блакитного

палива.

Житель Вінницької області Віктор Захарчук розповів, що вирішив змінити постачальника газу, як тільки дану процедуру спростили. Раніше він був клієнтом “Вінницягаз Збуту”, а перейшов на “Нафтогаз”.

Житель Київської області Юрій Кривда також почав користуватися послугами “Нафтогазу”. Раніше у нього був договір з “Київгаз Збутом”. Він також вирішив олатити блакитне паливо на рік вперед.

У грудні найвигідніші умови запропонували:

- Megawatt - 5,95 гривні за кубометр;
- “Теплобуд” - 6,25 гривні за кубометр;
- “Нафтогаз” - 6,33 гривні за кубометр;
- “Газ АП” - 6,33 гривні за кубометр;
- Paliv Energy - 6,35 гривні за кубометр.

ДІЕТОЛОГИ СКЛАЛИ НОВОРІЧНЕ МЕНЮ ДЛЯ ХВОРИХ COVID-19

Коронавірус впливає на шлунок і кишківник, тому ці органи не можна перевантажувати.

Для новорічного столу люди, які заразилися ковідом, повинні вибирати легкі овочеві страви та виключити з новорічного меню жирні, копчені продукти і алкоголь.

Смажені продукти краще замінити на тушковану рибу. З фруктів дієтологи радять залишити на столі тільки цитрусові. Справа в тому, що цитрусові розріджують кров. Крім цього дієтологи рекомендують апельсини, помело, мандарини очистити і переварити з желатином. Вийде відмінний десерт.

Дієтологи також поділилися рецептом «лікувальної» закуски - нарізану цибулю потрібно скропити оцтом і поставити в холодильник в баночці. Таку закуску можна подати до риби або курки.

Якщо страви готувати важко, то можна скористатися послугами з доставки: так ви отримаєте улюблені страви і збережете організм від навантаження.

Експерти звернули увагу, що на новорічному столі у хворих COVID не повинен бути присутнім алкоголь. Спиртні напої краще замінити морсами і соками.

ЗРУБАНА, В ГОРЩИКУ ТА З БУДІВЕЛЬНОЇ ДРАБИНИ: ЯК ВИБРАТИ ЕКОЛОГІЧНУ ЯЛИНКУ

За кілька десятиліть українці звикли до традиційних зрубаних ялинок, або різдвяних деревце із ПВХ. Але на сьогодні вибір дійсно екологічних і креативних новорічних красунь цим переліком далеко не обмежується

Цьогоріч Україна зустрічатиме перші карантинні Різдво та Новий Рік. Заборони та соціальні обмеження, до яких держава вимушено вдалася, щоб зупинити розповсюдження коронавірусу, спонукають українців раніше, ніж зазвичай почати прикрашати ялинку до свята, щоб принести хоч трохи казкового настрою до своїх осель.

З четверга при державних лісгоспах запрацюють перші ялинкові базари. А у гіпермаркетах на полицях і в спеціально оформлених тематичних зонах уже можна побачити, помацати й купити штучні деревця. Як обрати головну окрасу зимових свят так, щоб вибір був екологічним, довго милував око та не бив по кишені, дізнавався GreenPost.

ГОЛОВНА КРАСУНЯ СВЯТА: ОБРАТИ ЯЛИНКУ ШТУЧНУ ЧИ ЖИВУ

У великих та малих українців, які вже сьогодні задумалися над тим, а який новорічний символ обрати для прикраси оселі, є кілька варіантів: зрубане дерево, живе деревце у горщику, штучна ялинка та ялинка, зроблена з підручних матеріалів. У кожного із них є свої переваги, недоліки та своя ціна.

ЗРУБАНА СОСНА ЧИ ЯЛИНКА

Це “класика” жанру ще з того часу, як германські племена розвішували у лісі на гілках ялин амулети та подарунки, намагаючись задобрити духів лісу. А у 18 столітті звичай прикрашати на Різдво вічнозелене деревце поширився усією Європою.

Переваги: на користь зрубаної соснової чи ялинової красуні говорять естетичний зовнішній вигляд деревця та відсутність відходів після використання. Адже гілки та стовбур можна віддати на переробку (якщо ви мешкаєте в місті) чи використати для опалення домогосподарств у сільській місцевості. А соснові голки (за умови, якщо ви впевнені, що деревце виростили в екологічно ситій місцевості) можна використати для приготування настоянок та лікувальних ванн. До того ж, смола, яка у теплі приміщення починає виділятися зі стовбура дерева, наповнює повітря корисними мікроелементами. Це можна вважати своєрідною природною інгаляцією.

Недоліки: купуючи ялинку з рук, можна натрапити на нелегальний зруб. У передріздвяний час особливу активізуються браконьєри. Зазвичай, вони любляють влаштовувати “базари” біля людних продовольчих ринків чи станцій метро. Сосни та ялинки лежать штабелями прямо на землі, а покупці нещадно смикають деревця, обираючи довговічне. Зрештою, на ранок Різдва та Нового Року мегаполіси завалені понівеченими соснами та ялинками, яких викинули лише тому, що вони не мали попиту та не принесли власникам прибутків. На прибирання такого святкового сміття також витрачають свої ресурси комунальні служби. Адже вже непотрібні новорічні красуні заважають пішоходам і водіям.

Викинута на сміттєзвалище чи в прибудинковий смітник ялинка або сосна починає розкладатися та утворювати метан, який провокує появу в атмосфері озонових дірок. Крім того, її карбоновий слід - 16 кілограмів вуглекислого газу.

Альтернатива: купувати лише ті зелені красуні, які мають на стовбурі спеціальний жовтий чіп, що вказує на те, що деревце було зрубане легально. Також у продавців завжди необхідно запитувати дозвільні документи на торгівлю й екологічний паспорт і сертифікат на деревце.

Перевірити законність рубки зеленої красуні можна на сайті yalynka.info, у додатку для Android або на сайті Державного агентства лісових ресурсів. Туди достатньо ввести реєстраційні дані з сертифіката.

Ще один варіант - особисто приїхати на ферму, де деревця спеціально вирощують до новорічних свят, та придбати сосну чи ялинку там. Також можна відвідати ялинкові базари, які з 10 грудня відкриваються при державних лісгосподарських підприємствах.

Скільки коштує: у Києві ціни на сосни та ялини стартують від 200 грн та закінчуються на позначці 1500 грн. Принаймні, за таку ціну символ Нового року можна придбати на ялинковому базарі на Дорогожичах, який розпочав свою торгівлю минулими вихідними.

Лісівники кажуть, що на їх святкових ярмарках середня ціна за деревце - 75 грн. Найдорожчі ялинки цьогоріч в Івано-Франківську - по 120 грн. Друге місце посідають Чернівці із вартістю в 109 грн. На третьому місці підконтрольна Україні територія Луганської області. Там за вічнозелене деревце просять 106 грн. Найдешевше сосна чи ялинка обійдуться мешканцям Харкова (48 грн) та Полтави (55 грн).

ХВОЙНІ РОСЛИНИ В ГОРЩИКАХ

Екоактивісти називають їх “найекологічнішою” окрасою Нового Року. Популярністю користуються блакитні ялини, ялиці, ялини звичайні та ялини канадські.

Переваги: такі деревця, навіть, якщо вони вирощені спеціально до зимових свят, не “помирають”, а продовжують жити. Після зустрічі Нового року їх можна висадити у відкритий ґрунт. Вони також виділяють приємну на запах смолу й цим покращують якість повітря. Окрім того, від хвойних у горщиках не буває такої кількості голок, як від зрубаних дерев і прибирати за ними легше.

Недоліки: за деревцями в горщиках нелегко доглядати. Вони потребують спеціального температурного режиму (в приміщенні має бути досить прохолодно), режиму поливу, удобрення. Біологи та фахівці у галузі садівництва стверджують, що з десяти висаджених у ґрунт “горшкових” хвойних приживається лише одне деревце.

Альтернатива: якщо ви зупинили свій вибір на живій рослині в горщику, варто перед тим проконсультуватися з фахівцями щодо догляду за нею, подивитися пізнавальні відео на цю тему й купити все необхідне, аби ваша ялинка добре пережила зиму в приміщенні, а весною прижилася в землі. При покупці варто звернути увагу на розмір дерева: чим він менший, тим довше вічнозелена красуня буде почувати себе добре в приміщенні перед висадкою.

Ціна: хвойні до 30 см (переважно ялини блакитні) коштують в середньому 350 грн. Деревця у півтора метра обійдуться в 1500 грн. Купити можна на спеціалізованих сайтах. За два тижні до Нового року деревця, зазвичай, з'являються в продажі в мережах популярних супермаркетів.

ШТУЧНА ЯЛИНКА

Здавалося б, що це - найкращий варіант для охочих зберегти ліси планети та заощадити сімейний бюджет. Адже штучна ялинка - гарна альтернатива зрубаній і, на відміну від неї, прослужить довгі роки.

Але екоактивісти попереджають українців про підводні камені такого вибору.

“Штучні ялинки у нашій країні не підлягають переробці. Вона залишатиметься на сміттєзвалищі близько 400 років. З одного боку - вирубка ялинок часто є незаконною, а це руйнує ліси. З іншої сторони - штучні ялинки теж біда, адже це пластик з металом, який дуже важко переробити”, - кажуть у ГО “Україна без сміття”.

Переваги: штучна ялинка - гарна альтернатива деревцю, що куплене невідомо у кого з рук та може виявитися зрубаним нелегально. У такому разі ви й справді допомагаєте певним чином зупинити незаконну порубку хвойних. Бо ж попит завжди породжує пропозицію. Штучна зелена красуня довговічна: вона буде дарувати вам відчуття свята до 50 років. За бажанням її можна творчо модифікувати: прикрасити справжніми шишками чи зробити сніговий покрив за допомогою спеціальних фарб. Після свята таку ялинку можна розібрати й покласти в коробку до наступної зими - вона не займе багато місця.

Недоліки: із найочевидніших - неекологічні, а то й небезпечні матеріали, з якого зроблене святкове деревце. Йдеться про поліпропілен і монофіламентну нитку або полівінілхлорид, який створюється з нафтових ресурсів з додаванням шкідливих сполук свинцю. Такі сполуки надзвичайно канцерогенні й при нагріванні (тепло батареї, обігрівача чи електричної гірлянди) виділяють у повітря цілий “букет” шкідливих речовин. Зокрема, і газ фосген. Це стосується, як “литих” ялинок, які українці чомусь вважають безпечнішими, так і сосонок з пластикової волосні та ялинок із ПВХ.

Крім того, такі новорічні красуні пожежонебезпечні. Вони спалахують від однієї іскри сірника, яким ви підпалюєте різдвяну свічку.

Небезпечна штучна ялинка і для довкілля. За даними організації Carbon Trust, рукотворні зелені красуні залишаються після себе карбоновий слід, який у 10 разів більше, ніж у живих ялинок. Йдеться про 40 кілограмів вуглекислого газу, який виділяється при виробництві й транспортуванні однієї ялинки.

Альтернатива: якщо, все ж таки, бажаючи не рубати ялинку та не надто витрачатися на святкове деревце, ви зупинилися на штучній сосні чи ялині, обирайте свідомо. Не купуйте на ринках, де виробни можуть бути контрафактними

й низької якості. Штучну ялинку найкраще купувати у магазинах. Обов'язково запитайте документи на товар та поцікавтеся, наскільки безпечний матеріал, з якого виготовили зелену красуню. Намагайтеся придбати деревце, яке оброблене спеціальним розчином, який запобігає горінню, чи виготовлене з пожежобезпечних матеріалів.

Ціна: “литу” ялинку, висотою 120 см можна придбати за 1400 грн. За новорічне деревце, висотою 150 см, доведеться віддати 1900 грн. А триметрова ялинка “потягне” на 8,5 тис. грн. Пухнасті сосни з пластикової волосні коштують дешевше. Деревце, висотою 70 см, продадуть за 350 грн. Це - один із найдешевших варіантів. За півтораметрову зелену красуню доведеться заплатити 750 грн. Найвище - триметрова - коштує в середньому 2800 грн. За метрову ялинку ПВХ покушця попросять заплатити 340 грн. Півтораметрова обійдеться у 700 грн.

Варто зауважити, що це - ціна на базові ялинки та сосни. В залежності від додаткових опцій (наявність шишок, вмонтованих світлодіодних гірлянд) їх вартість збільшується в середньому на 30 відсотків.

Проте, еколог Олександр Соколенко вважає всі три варіанти згубними для довкілля. Він розповів спеціально для GreenPost про приховані недоліки зрубаних, штучних та ялинок у горщику й порадив альтернативні варіанти прикрашання оселі до Нового року.

“Якщо обирати між традиційними зрубною ялинкою, штучною та сосновими в горщиках, я б радив відмовитися від усіх трьох варіантів, бо жоден із них не є екологічним, - каже Соколенко, - Звичайно, представники держлігоспів мені заперечать і скажуть, що їх ялинки - цілком легальні й спеціально вирощуються до нового року. Але з тою екологічною ситуацією, яка у нас склалася в країні, набагато кориснішим було б не рубати щороку ці молоді насадження, а дозволити хвойному лісу вирости”.

За словами еколога, купівля дерева із жовтим чіпом, який має свідчити про його легальне погодження, не застрахує від зустрічі з бракон'єрами чи крадіями. Крадіжка сосен і ялин із лігоспів напередодні новорічних свят - це поширена практика. Ще один ризик - купити деревце, яке росло так званим самосівом. Це означає, що сосна (рідше - ялина) посіялася та виросла сама по собі, наприклад, на місці колишніх сільськогосподарських угідь. Як правило, хвойних самосівів багато неподалік залізничних шляхів. Вони вносять свій вклад у очищення повітря й такі насадження навпаки треба оберігати, а не формувати попит на їх знищення.

“Штучна ялинка здається екологічнішою: один раз купив і користуйся сорок років. Але не потрібно забувати, що всі штучні ялинки, незалежно від конкретного виду матеріалу, вироблені з використанням нафтових матеріалів. Україна зараз не має можливості утилізувати такі ялинки, коли вони опиняться на смітнику. А, отже, вони розкладатимуться там сотні років. Звичайно, це менше лихо, ніж кілограми пластикових пакетів з магазину щодня, які продукує велике місто. Але природі

це шкоду наносить. Крім того, такі вироби часто неестетичні й вдома після них не можна позбавитися запаху дешевого пластику”, - коментує ситуацію Соколенко.

Еколог також застерігає від купівлі ялинок та сосон у горщиках, які продавці потім радять висаджувати в землю й так зберігати природу.

“Напередодні свят в магазині продавці можуть заігнувати придбати дерева в горщиках. Зазвичай, це сосна звичайна, ялина блакитна, кипарис. Здається, що це найкращий варіант: на свята в квартирі живе дерево, а після його можна не вбивати, а висадити в ґрунт. Але тут є свої складнощі. По-перше, молоді хвойні дуже не люблять пересадок і більшість із них згодом гине. По-друге, аби дерево вмістилося в горщик, йому часто пошкоджують кореневу систему. Така ялинка зазедве “потягне” два тижні й почне швидко вмирати. Навіть, коли з деревцем все гаразд і воно спокійно пережило свята, далі настає найскладніший період: забезпечити йому умови для життя. Кімнатна температура й освітлення від люстри тому самому кипарису не підходять: він полюбляє багато світла і холодні температури. Отже, йому їх потрібно створити. Не краща ситуація і з сосновими, які радять після використання висадити в ґрунт. Коли людина має приватний будинок, - це легше. І майже неможливо в умовах сучасних мегаполісів. Навіть, якщо сосну чи ялину посадити біля багатопверхового будинку, хтось має дбати про те, щоб у дерева був придатний ґрунт і забезпечити йому необхідний полив”, - пояснює Олександр Соколенко.

Еколог радить узагалі відмовитися від звички зустрічати Різдво та Новий Рік з хвойними деревами, незважаючи на те, живі вони чи штучні. Соколенко радить прикрашати оселю букетами сухоцвітів, які є природним матеріалом і не несуть загрози для здоров'я людини. Можна повернутися до прадавніх традицій і замість ялинки прикрасити дідух - сніп жита, якому наші предки надавали особливу форму. Для любителів живих

рослин підійдуть квітучі вазони на кшталт зигокактуса (різдвяника, або декабриста) та пуансетії.

Але є ще один креативний і дружній до екології спосіб зустріти новий рік із ялинкою: створити її із покидькового матеріалу чи предметів побуту.

ЯЛИНКИ З ПОКИДЬКОВОГО МАТЕРІАЛУ ТА ПРЕДМЕТІВ ПОБУТУ

На сьогодні - один із найбезпечніших для довкілля та для людини варіантів прикрасити дім до новорічних свят. Вам не потрібно буде турбуватися, що температурний режим виявиться для деревця згубним і воно загине. Чи про те, що викинута на смітник жива ялинка залишить по собі вуглецевий слід. До того ж, процес майстрування такого декору - гарний привід провести передріздвяний та передноворічний час разом зі всією родиною та долучити до корисної справи дітей.

З чого можна майструвати еко-ялинки? Один із варіантів - використати гілочки живих сосен і ялин, які можна придбати у лісництвах. Від них спеціально позбавляють живі дерева, щоб вони не деформували стовбури.

Добре виглядають в оселях ялинки, зроблені з картону. Картон - матеріал, який не шкодить довкіллю та піддається переробці. Оздобити силуети таких ялинок можна по-різному: обмотати картонну основу шпагатом, прикрасити бісером, мереживом, стрічками.

Ялинку можна зробити мінімалістичною. Для цього знадобляться будівельна драбина та прикраси. Каркас драбини схематично схожий на силует ялинки і його теж можна прикрашати на свій смак.

Любителям книг до смаку прийдеться конструкція з товстих томів, які складені у піраміду, що нагадує ялинку.

А ще силует зеленої красуні можна змоделювати на вільній стіні за допомогою шпагату або стрічок. Прикрашати таку ялинку краще поробками з паперу.

ТОП-5 СПОСОБІВ ВИКОРИСТАННЯ ШКІРКИ ВІД ЦИТРУСОВИХ: МОВА НЕ ПРО ЦУКАТИ

Потрібно лише не викидати цінний матеріал, а збирати протягом зими, висушувати, складати до потепління.

Цитрусові фрукти активно вживаються в їжу в осінньо-зимовий період, коли сезонні плоди відходять. В той же час є чимало способів використання шкірки фруктів, що залишилися: варто знати, що потрібно лише не викидати цінний матеріал, а збирати протягом зими, висушувати, складати до потепління.

ДЛЯ ЧОГО І ЯК ВИКОРИСТОВУВАТИ В САДУ І ГОРОДІ ЗАГОТОВЛЕНУ ШКІРКУ ЦИТРУСОВИХ ФРУКТІВ:

1. При посадці картоплі для боротьби з проволочником. Проволочник здатний знищити весь урожай, пронизавши бульби численними ходами. Щоб цього не сталося, при посадці картоплі в кожен лунку додають 1ст. л. висушених шкірок цитрусових. Речовини, що входять до складу продукту, не люблять багато шкідників.

2. Для відлякування колорадського жука від картопляних посадок. Коли з'являються сходи, навколо кожного куща картоплі розсипається невелика кількість подрібнених кірочок. Звісно, вони при поливі і дощам переміщуються з ґрунтом, тому насип доведеться періодично оновлювати.

3. Для боротьби з попелицями на деревах, чагарниках і трав'янистих рослинах. Спочатку робиться настій - у 3 літрах окропу замочується 1 стакан заготовок, залишається на 3 дні. Потім його проціджують і застосовують для обприскування проблемних рослин. Повторювати процедуру потрібно кожні

12-14 днів протягом всього літа.

4. Щоб позбутися від мурашок в городі. Якщо мурах на ділянці трохи, то і проблем не виникає, але коли комахи заповняють володіння, влаштовують мурашники по всьому городу, в коренях рослин, активно розводять тлю, рослини починають страждати. Тоді слід перемолоти висушені шкірки цитрусових за допомогою блендера. Приготованим порошком посипати ходи, мурашники, місця скупчення шкідників. Поступово вони залишать невідповідні для життя місця.

5. Для виготовлення приманок при боротьбі зі слимаками, равликами. Якщо молюски атакують грядки, то діяти необхідно швидко, інакше доведеться засаджувати город заново. Слід взяти кілька пластикових стаканчиків, покласти в кожен 1 ч. л. подрібнених кірок цитрусових, залити водою і вкопати в міждряддя так, щоб краї злегка виступали над рівнем землі. Перевіряти приманки необхідно кожен ранок і вечір, збираючи слимаків, равликів.

ЛІКАРІ ГОВОРЯТЬ ПРО П'ЯТЬ ПРОДУКТІВ, ЯКІ ВАРТО ЇСТИ ВЗИМКУ

Це доступні продукти, які не коштують “як все золото світу”.

Як всім прекрасно відомо, в зимовий час у людини сильно послаблюється імунітет, який відповідає за самопочуття і захист від різних видів захворювань. Щоб зміцнити імунну систему, достатньо вживати в їжу всього 5 продуктів, які можна купити в будь-якому супермаркеті. Ці популярні продукти забезпечуватимуть організм всіма життєво необхідними вітамінами, мінералами і речовинами, що є вкрай важливо. Крім цього, це доступні продукти, які не коштують “як все золото світу”.

Квашена капуста

При заквасці капусти не тільки не втрачає всіх своїх корисних властивостей, а й примножує їх за рахунок молочнокислого бродіння. З неї людина зможе отримати: пробіотики; вітаміни Р і С; магній, кальцій, калій і фтор; йод, залізо, цинк і хром.

Гарбуз

Якщо переглянути товари зі знижкою, то серед них можна помітити гарбуз, про який часто забувають. Даремно, адже в ньому містяться: вітаміни групи А, В, С, Е, D, і Р; дуже рідкісний вітамін Т; рекордна кількість заліза.

Тільки в одному цьому продукті є все,

щоб людський організм функціонував без збоїв, і саме тому гарбуз особливо рекомендують вживати в холодну пору року.

Ягоди

Вони необов'язково повинні бути свіжими. Їх також можна вживати і в замороженому вигляді. Взимку особливо корисними будуть: калина; горобина; брусниця.

Цитрусові

Всіма улюблені апельсини, лимони, мандарини і грейпфрути в зимовий час - це те, що лікар прописав. По-перше, це рясний запас вітаміну С, а також інших вітамінів групи А, В і D. По-друге, це унікальні антиоксиданти і фітонциди, яких часто не вистачає ослабленому організму.

Сухофрукти

Їх можна їсти не тільки взимку, але й цілий рік. Сухофрукти - це природний вітамінний комплекс, який зможе підтримати імунітет навіть при сильному занепаді сил. Крім імунітету сухофрукти впливають на омолодження організму і позитивно впливають на роботу всіх його органів.

МІНДОВКІЛЛЯ НІЯК НЕ КОНТРОЛЮЄ ВИКОНАННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ ВИСНОВКІВ ОВД: ЧИ БУДУТЬ ПОКАРАНІ ВИННІ

Які санкції мають бути застосовані насправді до підприємств та організацій, які дозволили собі ігнорувати Післяпроектний моніторинг. Важлива інформація для тих, хто ще проходить процедуру ОВД і вже отримав висновки.

Більшість підприємств України, які у період з 2018 до 2020 року отримали висновки з ОВД, разом із висновками отримали обов'язок здійснення післяпроектного моніторингу, про який ідеться у шостому пункті висновку з ОВД.

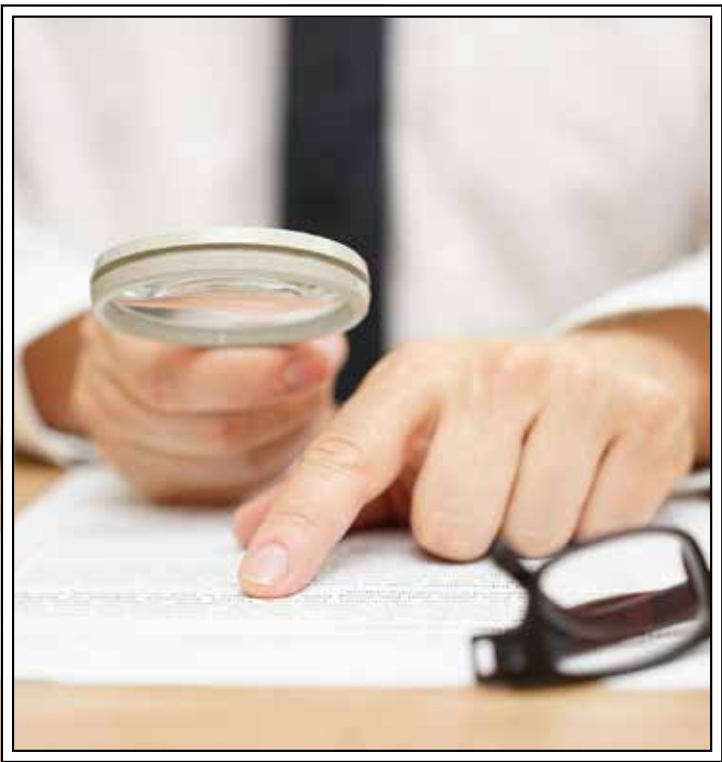
Але, завдяки недостатньому рівню інформування суб'єктів господарювання з боку Міндовкілля та екологічної інспекції щодо необхідності проведення післяпроектного моніторингу, більшість підприємств ігнорує такий обов'язок. Кількість підприємств, які отримали довгоочікуваний висновок, та оминають питання післяпроектного моніторингу більше з кожним місяцем, але чітко зрозуміло, які можливі наслідки для кожного підприємства це має у перспективі.

Сприяють цьому неорганізованість системи контролю дотримання умов висновку та відсутність планових перевірок з боку екологічної інспекції, що, своєю чергою, дає змогу роками імітувати плановану діяльність без фактичних наслідків для підприємств.

Наразі не зрозуміло, чому суб'єктів господарювання, які отримали висновки, не сповіщають про можливе порушення законодавства, та не ведеться роз'яснювальна робота щодо ризиків, які можуть виникнути внаслідок цих порушень? Можливо, уповноважений орган почне зненацька ініціювати масове анулювання висновків з ОВД та зупиняти діяльність підприємств, які не подавали звіти післяпроектного моніторингу? Ці питання залишаються відкритими, а підприємствам, як не прикро, залишається розраховувати на свої власні сили...

БО ЗАКОНОДАВСТВО КАЖЕ ЩО:

Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», якщо це передбачено висновком з оцінки впливу на довкілля, суб'єкт господарювання забезпечує здійснення післяпроектного моніторингу з метою виявлення будь-яких розбіжностей і відхилень у прогнозованих рівнях впливу та

ефективності заходів із запобігання забрудненню довкілля та його зменшення. Порядок, строки і вимоги до здійснення післяпроектного моніторингу визначаються у висновку з оцінки впливу на довкілля. За результатами післяпроектного моніторингу, за потреби, суб'єкт господарювання та уповноважений територіальний орган, а у випадках, визначених частинами третьою і четвертою статті 5 Закону, — уповноважений центральний орган узгоджують вжиття додаткових заходів і дій із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу господарської діяльності на довкілля.

Згідно з частиною другою статті 9 Закону висновок з оцінки впливу на довкілля є обов'язковим для виконання. Екологічні умови провадження планованої діяльності, зазначені у частині п'ятій, є обов'язковими.

Діяльність підприємств тимчасово забороняється (зупиняється) у разі порушення законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля, зокрема у разі недотримання під час провадження господарської діяльності, експлуатації об'єктів, інших втручань у природне середовище і ландшафти, у тому числі екологічних умов, передбачених у висновку з оцінки впливу на довкілля, рішенні про провадження планованої діяльності та проектах будівництва, розширення, перепрофілювання, ліквідації (демонтажу) об'єктів, — до моменту забезпечення виконання таких екологічних умов (частина друга статті 16 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»). Крім того, порушення процедури здійснення оцінки впливу на довкілля, безпідставне та необґрунтоване неврахування чи неналежне врахування результатів участі громадськості, інші порушення законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля є підставами для скасування висновку з оцінки впливу на довкілля та рішення про провадження планованої діяльності в судовому порядку (частина друга статті 12 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»).

Виходячи з вищевказаного, можна зробити висновок, що невиконання післяпроектного моніторингу призведе до скасування дії висновку з ОВД, призупинки діяльності підприємства, понесення фінансових збитків від зупинки підприємства та додаткових затрат на розробку документації для отримання нового висновку з ОВД. Якщо підприємство буде працювати у період з моменту скасування висновку з ОВД і до отримання нового висновку, тоді йому за цей період нарахують невідомі штрафи за завдану довкіллю шкоду.

Ці ризики можуть стати фатальними для будь-якого роду діяльності, та в умовах пандемії й карантину призвести до непоправних наслідків.

GreenInfo

Інформація про діяльність українських підприємств, які можуть вплинути на довкілля, для повідомлення та ознайомлення громадськості.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ПРО ПЛАНОВАНУ ДІЯЛЬНІСТЬ, ЯКА ПІДЛЯГАЄ ОЦІНЦІ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «МАЙДАНІВСЬКА СОНЯЧНА ЕЛЕКТРОСТАНЦІЯ», код ЄДРПОУ 42572003

(повне найменування юридичної особи, код згідно ЄДРПОУ, або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи – підприємця, ідентифікаційний код або у разі відсутності ідентифікаційного коду зазначаються паспортні дані (серія, номер паспорта, ким і коли виданий фізичної особи – підприємця)

ІНФОРМУЄ ПРО НАМІР ПРОВАДИТИ ПЛАНОВАНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ОЦІНКУ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

1. Інформація про суб'єкта господарювання
Юридична адреса: 03115, м. Київ, вул. Краснова, буд. 19, кв. 6/2
Адреса електронної пошти: rm@petruchenko.net
Контактний номер телефона: 380504659897

(місце знаходження юридичної особи або місце провадження діяльності фізичної особи – підприємця (поштовий індекс, адреса) контактний номер телефону)

2. Планована діяльність, її характеристика, технічні альтернативи

Планована діяльність, її характеристика
ТОВ «Майданівська сонячна електростанція» планує реалізацію проекту «Будівництво КЛ 110 кВ від ТПС 110/27/10 кВ «Тетерів» до нової ПС 110/35 кВ «Майданівка» в Бородянському районі Київської області, для приєднання сонячних електростанцій ТОВ «Майданівська сонячна електростанція», с. Майданівка, в Бородянському р-ні, Київської обл». Даним проектом передбачається будівництво ПС 110/35 кВ «Майданівка» з монтажем КЛ 110 кВ від ПС 110/35 кВ «Майданівка» до ТПС 110/27/10 кВ «Тетерів», у зв'язку з будівництвом СЕС сумарною потужністю 75 МВт. КЛ 110 кВ виконується дволанцюговою із застосуванням 3-х одножильних алюмінієвих кабелів у ізоляції із зшитого поліетилену перерізом (орієнтовно) 400 мм² типу АПвЭгаПл-110 З(1х400/95) для кожного ланцюга. Орієнтовна довжина траси КЛ 110 кВ – 9 км.

ТОВ «ВМП БЕК» виступає проектувальником проекту лінійної частини КЛ 110 кВ схеми видачі згенерованої потужності. Будівництво здійснюватиме організація, яка визначатиметься власником проекттованих об'єктів в результаті проведення тендеру. Власником проекттованих об'єктів по КЛ 110 кВ, їх подальшу експлуатацію, технічне обслуговування та демонтаж (у разі необхідності) буде здійснювати ОСР – Регіональна філія «Південно-Західна залізниця» АТ «Укрзалізниця».

Технічна альтернатива 1.

Реалізація проекту «Будівництво КЛ 110 кВ від ТПС 110/27/10 кВ «Тетерів» до нової ПС 110/35 кВ «Майданівка» в Бородянському районі Київської області, для приєднання сонячних електростанцій ТОВ «Майданівська сонячна електростанція», с. Майданівка, в Бородянському р-ні, Київської обл», розташованих в межах Майданівської сільської ради Бородянського району Київської області, включає будівництво ПС 110/35 кВ «Майданівка» з монтажем КЛ 110 кВ від ПС 110/35 кВ «Майданівка» до ТПС 110/27/10 кВ «Тетерів» у відповідності до технічних умов на приєднання № ПЗ/0249-1, № ПЗ/0250-1, № ПЗ/0251-1, № ПЗ/0252-1, № ПЗ/0253-1 від 23.12.2019 р., виданих регіональною філією «Південно-Західна залізниця» АТ «Укрзалізниця» (ВП Київська дистанція електропостачання).

Доцільність вибору в роботу даних рішень обумовлена наступними перевагами: відсутність постійного обслуговуючого персоналу, що визначається працездатністю комутаційної апаратури, яка повністю ізольована і не піддається зовнішнім діям, таким як забруднення, вологість, пил, і так далі; більший термін експлуатації; забезпечення підвищеної надійності; підвищена захищеність від актів вандалізму (компактність, приховане розміщення); мінімізація дії на довкілля; висока експлуатаційна надійність (терміни виконання першого капітального ремонту залежать від умов експлуатації та, за нормальних умов, перевищують 25-30 років).

Технічна альтернатива 2.

Будівництво ЛЕП у вигляді однієї повітряної лінії напругою 110 кВ від ПС-110/35 кВ «Майданівка» до ТПС «Тетерів» 10/27,5/110

кВ по одній трасі є недоцільним у зв'язку із стисненими умовами підключення до ПС та відводом земельних ділянок під опори повітряної лінії, тому вона знята з розгляду.

3. Місце провадження планованої діяльності, територіальні альтернативи

Місце провадження планованої діяльності: територіальна альтернатива 1.

На території Бородянської та Пісківської громад, Бучанського району, Київської області

Місце провадження планованої діяльності: територіальна альтернатива 2.

Не розглядається.

4. Соціально-економічний вплив планованої діяльності

Планована діяльність сприяє забезпечення надійності електропостачання споживачів Київської області, покриття нових навантажень та підвищення надійності передачі потужності в мережі. Планована діяльність матиме позитивний соціально-економічний вплив через забезпечення робочими місцями працездатного населення на період будівництва, сплатою податків в місцеві бюджети, покращенням економічної ситуації регіону, забезпечення економічної основи для захисту соціально-економічних інтересів населення. При дотриманні всього комплексу заходів щодо захисту навколишнього середовища, будівельно-монтажні роботи та експлуатація об'єктів не спричинять негативного впливу на соціально-економічне середовище.

5. Загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності (потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо)

КЛ 110 кВ виконується дволанцюговою із застосуванням одножильних алюмінієвих кабелів у ізоляції із зшитого поліетилену перерізом (орієнтовним) 400 мм. кв.. Орієнтовна довжина траси КЛ 110 кВ — 9 км. КЛ 110 кВ планується виконати дволанцюговою з 3-х одножильних кабелів на кожну лінію.

Кабелі - в ізоляції із зшитого поліетилену. В землі та залізобетонних лотках кабелі ліній прокладаються «у трикутнику» з використанням кабельних тримачів. При перетинах у землі інших інженерних комунікацій у трубах кабелі КЛ 110 кВ переходять «у площину». При прокладанні КЛ 110 кВ в землі глибина прокладання кабелів становить 1,5 м. На дні траншеї планується виконати піщану підсіпку висотою 100 мм. Зворотню засіпку запроектовано виконати піщано-гравійною сумішшю. У межах населеного пункту та вздовж колій неелектрифікованої залізниці КЛ 110 кВ прокладаються виключно в залізобетонних лотках. У місцях проходів під автодорогами, залізничними переїздами, коліями неелектрифікованої залізниці, нагромадженнями інженерних мереж та комунікацій, а також на ділянці проходження в стиснених умовах в зоні неелектрифікованої залізниці запроектовано виконувати проколи методом горизонтально направленою буріння. Робочі та прийомні котловани планується виконати розміром 3х3х2 м.

В разі необхідності в місцях зміни напрямку траси КЛ 110 кВ більше ніж на 30 градусів згідно технології виконання будівельно-монтажних робіт влаштовувати кабельні камери з достатніми габаритами для розкладання в них на кабельних конструкціях одножильних кабелів із дотриманням нормованих відстаней та радіусів їх вигину/повороту.

В разі необхідності в місцях влаштування котлованів (у місцях зміни напрямку траси КЛ 110 кВ або через кожні 100 м прямолінійних

www.ecoapu.com.ua
+38 (044) 248-01-21

AGROPROJECT
UKRAINE
ЦЕНТР ЕКОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ

Екологічний супровід бізнесу від А до Я

ОВД
ППМ
РЕЄСТРАЦІЯ АГРОХІМІКАТІВ
ДОЗВОЛИ НА ВИКИДИ

Проектні послуги
Дозвільна документація
Екологічна лабораторія
Екологічний аудит

Олександра
Ваш персональний асистент
+38 (067) 256-30-34
a.bondar@agroproject.com.ua

м. Київ, Тургенєвська, 26/28, офіс №1

ділянок траси згідно технології виконання будівельно-монтажних робіт) заплановано встановити кабельні колодязі. Механічний захист КЛ 110 кВ по всій довжині прокладання виконується залізобетонними плитами. В місцях переходу кабельних ліній з залізобетонних лотків в ПЕ-труби запроектовано виконати рознесення кабелів у горизонтальну площину з дотриманням відстаней між кабелями. В місцях перетину з поодинокими інженерними мережами КЛ 110 кВ передбачено прокладати в двостінних гофротрубах, виключно ручним способом.

ВмісцяхмуфтуваннякабелівКЛ110кВпередбаченовлаштування котловану 3х7х3 м. Муфтування виконується в залізобетонних лотках шириною не менше 2,4 м, внутрішньою довжиною не менше 6 м, внутрішньою висотою не менше 2,1 м. Муфтування одножильних кабелів другого ланцюгу КЛ 110 кВ виконується у тому ж колодязі на протилежній стінці із дотриманням вищевказаних норм. Збірні елементи кабельних колодязів гідроізольються у заводських умовах, обладнуються горловиною та люком із запірним пристроєм.

Для зниження наведеної напруги виконується транспозиція екранів кабельних ліній. Для кожної з КЛ 110 кВ загальною довжиною від 5 км до 10 км згідно норм необхідно виконати два цикли транспозиції. Даний захід виконується з використанням спеціальних муфт для транспозиції. Кінці екранів кабелів з'єднуються зі спеціальними мідними кабелями у ізоляції зі зшитого поліетилену на напругу 10 кВ, які в свою чергу підводяться до шафи транспозиції, що розташовується у тому ж колодязі разом з транспозиційними муфтами. Шафа транспозиції підлягає заземленню. Екрани кабелів КЛ 110 кВ заземлюються з обох кінців шляхом приєднання до заземлюючого контуру підстанції. Транспозиційні муфти, кабелі транспозиції екранів та шафи транспозиції розташовуються у залізобетонній камері з внутрішніми габаритами не меншими наведених (ширина 2,4 м, довжина 6 м, висота 2,1 м).

6. Екологічні та інші обмеження планованої діяльності за альтернативами:

Щодо технічної альтернативи 1

Екологічні та інші обмеження планованої діяльності встановлюються згідно з Законодавством України, а також згідно з технічними умовами. Дотримання санітарно-гігієнічних, протипожежних, містобудівельних і територіальних обмежень згідно з діючими нормативними документами.

Правилами охорони електричних мереж, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1997 № 209, визначені охоронні зони об'єктів енергетики, які встановлюються вздовж повітряних та кабельних ліній електропередачі та навколо електростанцій, електропідстанцій, струмопроводів і пристроїв, для забезпечення нормальних умов експлуатації об'єктів енергетики, запобігання ушкодженню, а також зменшення їх негативного впливу на людей та довкілля, суміжні землі та інші природні об'єкти. Охоронна зона для проєктованих КЛ 110 кВ встановлюється 1 м в обидві сторони від кабелів, в межах якої заборонено скидати великі вантажі, виливати кислоти та луги, влаштовувати різноманітні звалища (у т.ч. шлаку або снігу). У межах охоронної зони прокладання будь-яких комунікацій без погодження з експлуатаційною організацією забороняється.

Обмеження, які встановлюються Законами України «Про природно-заповідний фонд», «Про охорону археологічної спадщини», «Про охорону культурної спадщини», Водним Кодексом України враховані.

Щодо технічної альтернативи 2

Екологічні та інші обмеження аналогічні що і при плановій діяльності.

Правилами охорони електричних мереж, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1997 № 209, визначені охоронні зони об'єктів енергетики, які встановлюються вздовж повітряних та кабельних ліній електропередачі та навколо електростанцій, електропідстанцій, струмопроводів і пристроїв, для забезпечення нормальних умов експлуатації об'єктів енергетики, запобігання ушкодженню, а також зменшення їх негативного впливу на людей та довкілля, суміжні землі та інші природні об'єкти. Охоронні зони встановлюються уздовж повітряних ліній електропередачі - 20 метрів для ПЛ-110 кВ. У межах охоронної зони прокладання будь-яких комунікацій без погодження з експлуатаційною організацією забороняється.

Щодо територіальної альтернативи 1

Обмеження щодо планованої діяльності встановлюються кадастрово-земельними обмеженнями, обмеженнями щодо облаштування кабельних ліній, включаючи рельєф; кількість приватних земельних ділянок, які

будуть залучені; екологічні обмеження (наявність охоронних територій) та ін.

Щодо територіальної альтернативи 2

Не розглядається.

7. Необхідна еколого-інженерна підготовка і захист території за альтернативами:

Щодо технічної альтернативи 1

При розробці проєкту, будуть розроблені всі заходи з інженерної підготовки та захисту проєктованої території від несприятливих природних (зсуви, ерозія схилів, підтоплення тощо) з урахуванням результатів інженерно-геологічних вишукувань. Топографо-геодезичні, інженерно-геологічні, та інші вишукування виконуватимуться у необхідному обсязі згідно з чинним законодавством. Проєктні рішення в період будівництва та експлуатації будуть забезпечувати раціональне використання ґрунту, будуть передбачені заходи протидії підтопленню, просіданню, активізації інших екзогенних процесів, а також охоронні, відновлювані, захисні та компенсаційні заходи.

Щодо технічної альтернативи 2

Екологічні та інші обмеження аналогічні що і при плановій діяльності.

Щодо територіальної альтернативи 1

Всі будівельно-монтажні роботи планується виконувати з урахуванням заходів щодо захисту атмосферного повітря, боротьби із шумом, охорони ґрунту, вивезення будівельних відходів. Родючий ґрунт, який, у разі необхідності, буде знятий, зберігається в безпосередній близькості від майданчика будівництва, для подальшого його використання для благоустрою території.

Щодо територіальної альтернативи 2

Не розглядається.

8. Сфера, джерела та види можливого впливу на довкілля:

Щодо технічної альтернативи 1

Можливі впливи планованої діяльності включають:

Під час будівництва:

- Клімат та мікроклімат - викиди, які можуть вплинути на клімат і мікроклімат в процесі будівництва та експлуатації відсутні;
- Повітряне середовище – відбувається незначне забруднення атмосферного повітря від працюючих будівельних машин та механізмів (від двигунів машин та механізмів, що працюють на органічному паливі; при зварюванні та різанні металів; здійсненні процесів фарбування). При експлуатації негативні впливи на повітряне середовище, не прогнозуються.

- Водне середовище – вплив відсутній. Водні ресурси будуть використовуватись для господарчо-побутових потреб ремонтних бригад. Проєктом не передбачене скидання неочищених стоків у поверхневі водойми та їх потрапляння на ґрунти та в ґрунтові води
- Геологічне середовище та ґрунти – незначним джерелом забруднення потенційно можуть стати будівельні відходи та паливно-мастильні матеріали від роботи будівельних механізмів.

- Земельні ресурси – помірний вплив на земельні ресурси. Після завершення усіх будівельно-монтажних робіт виконується рекультивация земель, порушених під час будівництва, видалення будівельних та інших видів відходів, благоустрій прилеглої території.

- Біорізноманіття: впливи, обумовлені будівництвом на рослинний і тваринний світ характеризуються як низькі, дуже низькі або відсутні. Будуть передбачені дії, направлені на зменшення можливих ризиків щодо порушення природного рослинного покриву(у разі його наявності) при будівництві. Планова діяльність суттєво не змінить складу рослинних угруповань, фауни, видової різноманітності, популяцій домінуючих, цінних і видів, що охороняються, їх фізіологічного стану і продуктивності. Під час виконання підготовчих та будівельних робіт не передбачено видалення зелених насаджень.

- Культурна спадщина – вплив на культурну спадщину відсутній. Однак якщо на етапі будівництва виявляться можливий вплив на культурну спадщину, то для зменшення впливу чітко дотримуватиметься вимог і положень законодавства України, зокрема, частини першої статті 37 Закону України «Про охорону культурної спадщини».

- Природно-заповідний фонд – території ПЗФ (загальнодержавного та місцевого значення) у межах будівництва та буферних зон відсутні. Територія планованої діяльності не відноситься до земель природних заповідників, національних парків або інших об'єктів Заповідного Фонду. Реалізація планованої діяльності буде здійснюватися із забезпеченням виконання вимог чинного законодавства, в тому числі: Закону України «Про природно-заповідний фонд», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Лісового кодексу України» та ін.

- Шумовий вплив – на стадії будівництва джерелом шуму є автотранспорт, а також будівельна техніка, які не будуть мати довгострокового шкідливого впливу.

- Утворення відходів: відходи від будівельно-монтажних робіт та відходи від життєдіяльності працівників.

Під час експлуатації:

- Повітряне середовище – відсутній.
- Водне середовище – відсутній.
- Ґрунт – мінімальний або відсутній.
- Біорізноманіття – вплив відсутній.

- Електромагнітне випромінювання: під час експлуатації підстанції та повітряно-кабельних ліній виникає електромагнітне випромінювання. Нормування електромагнітного випромінювання радіочастотного діапазону на робочих місцях здійснюється згідно з «Державними санітарними нормами і правилами при роботі з джерелами електромагнітних полів», затвердженими наказом МОЗ України від18.12.2002 за № 476. Захист персоналу від дії ЕМП досягається шляхом проведення організаційних, інженерно-технічних заходів, а також використання засобів індивідуального захисту.

- Навколишнє техногенне середовище – вплив відсутній.
- Шумовий вплив – вплив відсутній.
- Утворення відходів: відходи від ремонтних робіт (у разі проведення ремонтів та планового обслуговування) та відходи від життєдіяльності працівників.

Прогнозовані впливи будуть визначені за результатами подальших досліджень та програми моніторингу.

Щодо технічної альтернативи 2

Аналогічні що і при плановій діяльності.

Щодо територіальної альтернативи 1

Аналогічні що і при плановій діяльності.

Щодо територіальної альтернативи 2

Не розглядається.

9. Належність планованої діяльності до першої чи другої категорії видів діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля (зазначити відповідний пункт і частину статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»)

Згідно Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VIII, стаття 3, провадження планової діяльності відноситься до II (другої) категорії згідно Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» (п. 10 – Інфраструктурні проєкти: будівництво ліній електропередачі (повітряних та кабельних) напругою 110 кіловольт і більше)

10. Наявність підстав для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля (в тому числі наявність значного негативного транскордонного впливу на довкілля та перелік держав, довкілля яких може зазнати значного негативного транскордонного впливу (зацеплених держав)

Підстави для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля відсутні. Будівництво ЛЕП не входить до Переліку видів діяльності, які можуть чинити значний шкідливий транскордонний вплив, згідно Додатку І до «Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті», ратифікованої Законом України N534-XIV (534-14) від 19.03.99 р.

11. Планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля

Плановий обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з ОВД виконується у відповідності до ст. 6 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VIII. Планується провести дослідження впливу планової діяльності на повітряне середовище, водне середовище, ґрунти, рослинний і тваринний світ, техногенне і соціальне середовище під час будівництва та експлуатації об'єктів. За результатами дослідження, у разі необхідності, будуть розроблені заходи щодо мінімізації негативних впливів на довкілля і покращення екологічного середовища.

12. Процедура оцінки впливу на довкілля та можливості для участі в ній громадськості

Планована суб'єктом господарювання діяльність може мати значний вплив на довкілля і, отже, підлягає оцінці впливу на довкілля відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». Оцінка впливу на довкілля - це процедура, що передбачає:

підготовку суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля;

проведення громадського обговорення планованої діяльності;

аналіз уповноваженим органом звіту з оцінки впливу на довкілля, будь-якої додаткової інформації, яку надає суб'єкт господарювання, а також інформації, отриманої від громадськості під час громадського обговорення, під час здійснення процедури оцінки транскордонного впливу, іншої інформації;

надання уповноваженим органом мотивованого висновку з оцінки впливу на довкілля, що враховує результати аналізу,

передбаченого абзацом п'ятим цього пункту;

врахування висновку з оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності, зазначеного у пункті 14 цього повідомлення.

У висновку з оцінки впливу на довкілля уповноважений орган, виходячи з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, визначає допустимість чи обґрунтовує недопустимість провадження планованої діяльності та визначає екологічні умови її провадження.

Забороняється розпочинати провадження планованої діяльності без оцінки впливу на довкілля та отримання рішення про провадження планованої діяльності.

Процедура оцінки впливу на довкілля передбачає право і можливості громадськості для участі у такій процедурі, зокрема на стадії обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, а також на стадії розгляду уповноваженим органом поданого суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля.

На стадії громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля протягом щонайменше 25 робочих днів громадськості надається можливість надавати будь-які зауваження і пропозиції до звіту з оцінки впливу на довкілля та планованої діяльності, а також взяти участь у громадських слуханнях. Детальніше про процедуру громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля буде повідомлено в оголошенні про початок громадського обговорення.

Тимчасово, на період дії та в межах території карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби (COVID-19), спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, до повного його скасування та протягом 30 днів з дня скасування карантину, громадські слухання не проводяться і не призначаються на дати, що припадають на цей період, про що зазначається в оголошенні про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля.

13. Громадське обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля

Протягом 20робочихднівздняоприлюдненняцьогоповідомлення на офіційному веб-сайті уповноваженого органу громадськість має право надати уповноваженому органу, зазначеному у пункті 15 цього повідомлення, зауваження і пропозиції до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля. Надаючи такі зауваження і пропозиції, вкажіть реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля зазначений на першій сторінці цього повідомлення). Це значно спростить процес реєстрації та розгляду Ваших зауважень і пропозицій). У разі отримання таких зауважень і пропозицій громадськості вони будуть розміщені в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля та передані суб'єкту господарювання (протягом трьох робочих днів з дня їх отримання). Особи, що надають зауваження і пропозиції, своїм підписом засвідчують свою згоду на обробку їх персональних даних. Суб'єкт господарювання під час підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля зобов'язаний врахувати повністю, врахувати частково або обґрунтовано відхилити зауваження і пропозиції громадськості, надані у процесі громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до Звіту з оцінки впливу на довкілля. Детальна інформація про це включається до Звіту з оцінки впливу на довкілля.

14. Рішення про провадження планованої діяльності

Відповідно до законодавства рішенням про провадження зазначеної планованої діяльності буде Дозвіл на виконання будівельних робіт, який видається

(вид рішення відповідно до частини першої статті 11 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»)
Державною архітектурно-будівельною інспекцією України   (орган, до повноважень якого належить прийняття такого рішення)
15. Усі зауваження і пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, необхідно надсилати до   Департаменту екології та природних ресурсів Київської обласної державної адміністрації,   поштова адреса: 01004, м. Київ, вул. Басейна, 1/2а, тел.(044)279-01-58, факс:(044)234-96-15 e-mail: eko.koda@ukr.net,   контактна особа: т.в.о. директора Ткачів Ганна Іванівна
(найменування уповноваженого органу, поштова адреса, електронна адреса, номер телефону та контактна особа)

НА ЧЕРКАЩИНІ ПОДРУЖЖЯ РОБИТЬ ПРЯНИКОВІ БУДИНОЧКИ, ЯКІ ВИКОНУЮТЬ БАЖАННЯ

На створення одного такого будиночка витрачають 2-3 дні.

Новорічні свята — нагода для підприємців-кондитерів, які спеціалізуються на випікання солодоців. І хоча в Україні традиція родинного випікання різдвяних пряників тільки набирає обертів, прикрасити свято різвяною незвичайною випічкою хотіли би всі.

На Черкащині подружжя Ірини і Тараса Шевченків виготовлять пряникові будиночки на будь-який смак та колір, з підсвіткою та з меблями. Що дивовижно, то оселі не лише смачні, а й функціональні — всі дверцята та віконця у них відкриваються.

За словами Ірини Шевченко, таке кондитерство для них з чоловіком звична справа. А от вісім років тому — це був складний, але вдалий експеримент, ідеться у сюжеті Суспільного. Тоді подружжя такий будиночок спробувало спекти для власних внучок. Відтоді разом виготовили більше десятка різних видів імбирно-медових будиночків.

“Ми разом працюємо: я випікаю та розмальовую, а чоловік креслення робить, якщо потрібно. Потім склеює, навіть інколи бурульки робить. Якщо подивитися на наші будиночки, то там є сліди. Ніби хтось прийшов туди. Там стіл накрили, де усіх чекають, там родина зібралася, свято. Таке святкування ми хочемо донести до кожного. Щоб свято було щодня”, — говорять підприємці зі Сміли.

Дизайн для хаток вигадують самі, розповів Тарас Шевченко. Так з’явилися істивні меблі, новорічні ялинки, сніговики, й мармеладні вікна. На створення одного такого будиночка витрачають 2-3 дні. Все готують за власним рецептом. Зі слів чоловіка, такі будиночки — “магічні”. І якщо в це вірити, коли куштуєте їх, всі бажання обов’язково здійсняться.

“Тісто смачне завдяки спеціям, маслу, борошну. Мед натуральний використовуємо у якості консерванту. Вироби зберігаються більше ніж пів року. Навіть через рік ми куштували такі будиночки — дуже смачні, нічого не змінилося”, — додають Шевченки.

Бережіть довкілля!

Редакція Green Post
Тираж: 5 000 екз.

Адреса: 03189, м. Київ, вул. Ломоносова, буд. 83-А, прим. 1-7
Редакційні та організаційні питання - +38(063) 938 20 69
Email: marketing@greenpost.press

4820228160005